

Король В.В., Мединська Л.В. Забезпечення рівності сторін судового процесу у доказуванні. – Стаття.

У статті розглядаються проблеми реалізації стороною захисту права на подання доказів у суді. Обґрунтовується необхідність забезпечення права захисника на збирання доказів на стадії досудового розслідування через процесуальну фіксацію органами досудового розслідування пред'явлених захисником відомостей. Питання про допустимість, належність та достатність таких доказів вирішуватиме суд.

Ключові слова: рівність прав сторін судового процесу, сторона захисту, подання доказів, адвокатське розслідування.

Аннотація

Король В.В., Мединская Л.В. Обеспечение равенства сторон судебного процесса в доказывании. – Статья.

В статье рассматриваются проблемы реализации стороной защиты права на представление доказательств в суде. Обосновывается необходимость обеспечения права защитника на собирание доказательств на стадии досудебного расследования через процессуальную фиксацию органами досудебного расследования предоставленных защитником сведений.

Ключевые слова: равенство прав сторон судебного процесса, сторона защиты, представления доказательств, адвокатское расследование.

Summary

Korol V.V., Medynska L.V. Ensuring of equality of parties of trial in the proof of facts

In the article the problems of realization of a right to adduce proofs in trial by the defense are disclosed. The necessity of securing of a defense counsel's right to collect evidence during pre-trial inquiry with the procedural fixation of them by investigation authorities is grounded.

Key words: equality of parties of trial, the defense, adducing proofs, defense counsel's investigation.

Г.Р. Крет

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін

ЗАКОНОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ РЕАБІЛІТУЮЧИХ ПІДСТАВ ДЛЯ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ

В Конституції України проголошена необхідність побудови демократичної, соціальної, правової держави, в якій людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за дії своїх органів і посадових осіб (ст.ст. 1, 3). Виходячи із цього основоположного принципу громадянського суспільства і правової держави, Конституція України передбачає створення надійних гарантій захисту прав і свобод людини, а також їх відновлення у випадках незаконного обмеження в сфері кримінального судочинства. Між тим, чинне кримінально-процесуальне законодавство України не відповідає зазначеним конституційним положенням, свідченням чого є численні факти необґрунтованого кримінального переслідування громадян. Звідси виникає нагальна потреба у розробці теоретичних положень принципу відповідальності особи перед державою в кримінальному процесі, найвагомішою складовою якого є чітке законодавче визначення реабілітуючих підстав для закриття кримінальної справи.

В чинному кримінально-процесуальному законодавстві виділяють такі реабілітуючі підстави для закриття кримінальної справи: за відсутністю події злочину (п. 1 ч. 1 ст. 6 КПК України); за відсутністю в діянні складу злочину (п. 2 ч. 1 ст. 6 КПК України); при недоведеності участі обвинуваченого у вчиненні злочину (п. 2 ст. 213 КПК України). Варто зауважити, що подібним чином ці підстави визначені в проекті КПК України від 9 квітня 2012 року. Так, в ст. 284 передбачено, що кримінальне провадження закривається, в разі якщо: 1) встановлена відсутність події кримінального правопорушення; 2) встановлена

відсутність в діянні складу кримінального правопорушення; 3) не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи в суді і вичерпані можливості їх отримати [1]. Разом з тим, до сьогоднішнього дня в науковій літературі, ведуться дискусії з приводу формулювання та змісту реабілітуючих підстав, що, з огляду на відсутність змін щодо їх викладу в проекті КПК України (в порівнянні з чинним КПК України) є метою нашого дослідження.

Відсутність події злочину як підстава для закриття кримінальної справи на практиці зустрічається не часто. Проте, як на практиці, так і в науковій літературі ведуться дискусії щодо того, в яких саме випадках справу слід закривати за відсутністю події злочину? Так, П.М. Давидов і Д.Я. Мирський розглядають відсутність події злочину як відсутність взагалі події, щодо якої проводилось розслідування [2, с. 12]. Однак, як правильно зазначають Н.В. Жогін та Ф.Н. Фаткуллін, це призводить до звуження кола подій, щодо яких може бути застосована дана підстава [3, с. 306]. Подія злочину – це окреме явище, яке відбулося в певному місці й часі та має передбачені кримінальним законом ознаки [4, с. 72]. Щодо події, як філософської категорії – то це узагальнююче поняття, яке охоплює всі події, в тому числі і подію злочину. Таким чином, подія і подія злочину співвідносяться як загальне і окреме.

Більшість авторів [3, с. 306-307; 5, с. 11-12] дотримуються думки, що справа закривається за відсутністю події злочину у таких випадках: 1) подія, у зв'язку з якою порушена кримінальна справа, взагалі не мала місця; 2) подія мала місце, але не є подією злочину, тому що була результатом дії потерпілої особи. У зв'язку з цим слід підкреслити, що М.М. Гапанович помилково розглядає як відсутність в діянні складу злочину випадки самогубства, нещасні випадки, що сталися в результаті необережних дій потерпілого, а також смерть від стихійного лиха [6, с. 25-26]. У цих ситуаціях не було діянь будь-яких сторонніх осіб, які могли б розглядатися як злочин, тому за цих обставин слід закривати кримінальні справи за відсутністю події злочину; 3) подія мала місце, але не є подією злочину, тому що не була результатом дії людини. Наприклад, встановлення факту пошкодження майна або факту пожежі, які були наслідками удару блискавки, тягне за собою закриття

кримінальної справи за п. 1 ч. 1 ст. 6 КПК України; 4) якщо точно не встановлено, чи мала місце подія злочину. Зокрема, Г.І. Чангулі вказував: «якщо не доказано, що злочин дійсно мав місце, справа підлягає закриттю за відсутністю події злочину» [7, с. 58-59].

Що стосується останнього випадку, то деякі автори вважають, що якщо не встановлено, чи мала місце подія злочину, то кримінальна справа повинна закритись за недоведеністю участі обвинуваченого у вчиненні злочину [3, с. 335-336]. Так, А.Я. Дубінський, зазначав, що невстановлення події злочину (у випадках хабарництва, згвалтування), впливає з недоведеності факту вчинення злочину конкретною особою. Кримінальна справа підлягає закриттю за мотивами недоведеності участі обвинуваченого у вчиненні злочину, тому що весь хід розслідування приводить до висновку про те, що не встановлено вчинення злочину конкретною особою, а не подію злочину взагалі. Закриття справи в ситуації за мотивами відсутності події злочину було б неправильним також і тому, що це могло б поставити, можливо, добросовісного заявника у становище особи, яка зробила неправдивий донос [5, с. 15].

Така позиція науковця викликає сумніви, оскільки недоведеність участі обвинуваченого у вчиненні злочину може застосовуватись як підстава для закриття кримінальної справи лише при доведеності самого факту вчинення злочину. Крім того, положення про те, що закриття кримінальної справи за відсутності події злочину може поставити добросовісного заявника у становище особи, яка зробила неправдивий донос, теж не досить обґрунтоване: зважаючи на те, що правові наслідки закриття кримінальної справи за підставами передбаченими п. 1 ч. 1 ст. 6 КПК України та ч. 2 ст. 213 КПК України, однакові – особа повністю реабілітується, заявник в будь-якому з цих випадків може бути у становищі особи, яка зробила неправдивий донос.

В.Я. Чеканов вважає, що закриття кримінальної справи у випадку невстановлення події злочину взагалі недопустиме, оскільки не буде вирішуватись питання розкриття злочину. Розслідування такої справи повинно бути зупинене у зв'язку з невстановленням особи, яка вчинила злочин [8, с. 80-82]. Однак, позиція автора видається помилковою з огляду на те, що в такому випадку неможливо говорити про

невстановлення особи, яка вчинила злочин, оскільки не встановлено самого факту вчинення злочину. Тому питання розкриття злочину може вирішуватись лише в тому випадку, коли достовірно встановлено вчинення такого діяння певною особою.

Проти закриття кримінальної справи за відсутністю події злочину у випадках, коли наявність такої події не встановлена, виступає В.Д. Арсеньєв, вказуючи, що розслідування повинно продовжуватись доти, доки не буде точно встановлена ця подія або ж точно встановлена її відсутність [5, с. 14]. Однак, тут варто погодитись з думкою Я.О. Мотовіловкера, котрий вважав, що якщо не встановлена подія злочину і при цьому вичерпані всі можливості для збирання додаткових доказів, єдиним правильним в стадії попереднього розслідування буде рішення про закриття кримінальної справи, а на стадії судового розгляду – постановлення виправдувального вироку [9, с. 89-90].

У процесуальній літературі існує думка, що за відсутністю події злочину слід закривати справи, в яких встановлено непричетність особи до вчинення злочину [6, с. 227]. Така позиція теж є не досить обґрунтованою з огляду на те, що неможливо робити висновок про відсутність події злочину взагалі, виходячи з того, що подія злочину відсутня у діях даної особи, оскільки злочинне діяння все ж мало місце (могло мати місце), хоча і як результат дій іншої особи.

Таким чином, за відсутністю події злочину кримінальну справу слід закривати у випадках, коли: подія злочину взагалі не мала місця; точно не встановлено чи мала місце подія злочину; подія мала місце, однак не є подією злочину оскільки була результатом дії потерпілої особи, або ж не була результатом дії людини.

Друга підстава, що дає право на реабілітацію особи, передбачена п. 2 ч. 1 ст. 6 КПК України – відсутність в діянні складу злочину. У науці кримінального процесу, випадки в яких справу слід закривати за відсутністю складу злочину, класифікують по різному. Так, Ф.Н. Фаткуллін вважає, що виправдувальний вирок виноситься судом за відсутністю в діянні складу злочину в тих випадках, коли в інкримінованих підсудному діях відсутня протиправність, суспільна небезпека і винність [10, с. 397]. І. Лібус та Г. Резник випадки відсутності

складу злочину поділяють на дві групи залежно від соціальної користі й соціального осуду. Перша група – це випадки вчинення суспільно небезпечних діянь у стані крайньої необхідності й необхідної оборони, друга – всі інші [11, с. 9-10]. Досить поширеним у науці кримінального процесу є поділ таких випадків на три групи: 1) коли відсутній хоча б один із елементів складу злочину; 2) коли встановлені обставини, спеціально передбачені кримінальним законом (наприклад, необхідна оборона тощо); 3) коли з'ясовується непричетність особи до вчинення злочину [4, с. 77]. Останній, як один із випадків відсутності складу злочину, розглядають ще ряд авторів [2, с. 63; 12, с. 197-198]. Однак така позиція є неприйнятною з наступних міркувань: якщо особа не причетна до вчинення злочину, то кримінальна справа закривається щодо даної особи, вона реабілітується, що ж до вчиненого протиправного діяння, то воно наявне і містить склад злочину, справа лише в тому, що суб'єктом злочину є інша, поки що не встановлена особа, встановлення якої і є метою подальшого розслідування.

Розглядаючи ситуації відсутності в діях особи складу злочину, слід виходити з аналізу таких понять, як злочин та склад злочину. КК України прямо визначає перелік діянь, які не визнаються злочинами. До них віднесені:

1) дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але через малозначність не становить суспільної небезпеки (ч. 2 ст. 11 КК України); діяння вчинене за обставин, що виключають його злочинність (ст. ст. 36, 38-43 КК України); інші види діянь передбачені КК України, зокрема ч. 2 ст. 385 КК України і ч. 2 ст. 396 КК України.

В літературі зазначається, що кримінальні справи про малозначні діяння підлягають закриттю на підставі ч. 2 ст. 11 КК України [13, с. 52]. Однак, закриття кримінальної справи з мотиву малозначності являє собою окремий випадок застосування п. 2 ч. 1 ст. 6 КПК України, за яким виключається провадження в справі через відсутність в діянні складу злочину. Як правильно зазначав А.Я. Дубінський, часто практичні працівники малозначність діяння плутають із малозначними злочинами [5, с. 28]. Досить слушно зазначає Н.Ф. Кузнєцова, що малозначне діяння

не є суспільно-небезпечним для суспільних відносин, і тому не є злочином. Поняття ж малозначного злочину застосовується у значенні хоч і менш небезпечного, та все ж суспільно небезпечного і протиправного діяння [14, с. 17]. Кримінальне законодавство не дає переліку критеріїв, які визначають діяння малозначним, тому висновок про малозначність діяння в кожному випадку повинен ґрунтуватись на аналізі фактичних даних, що характеризують злочинне діяння. Важливим при визначенні малозначності діяння є встановлення змісту умислу, оскільки малозначним може бути визнане тільки таке діяння, шкідливість якого не лише об'єктивно, а й за змістом умислу є незначною.

Ще один випадок застосування відсутності складу злочину як підстави для закриття кримінальної справи стосується безпосередньо поняття «складу злочину», коли відсутній хоча б один з його елементів. В теорії кримінального права під складом злочину розуміють сукупність ознак, що характеризують відповідне суспільно небезпечне діяння як злочин. До них відносять: об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт та суб'єктивну сторону.

В радянській юридичній літературі висловлена думка про необхідність об'єднання підстав, передбачених п. п. 1 і 2 ч. 1 ст. 6 КПК України, в одну – «не було вчинено злочину» [5, с. 53-54]. Пізніше таку позицію підтримав С.М. Благодир [15, с. 41]. Для аргументації автор вказав на результати проведеного ним дослідження, які свідчили про нечітке розмежування зазначених підстав органами досудового слідства, та навів приклад практики.

Водночас слід мати на увазі, що «відсутність події злочину» та «відсутність складу злочину», хоча і близькі за змістом підстави, однак мають різні цивільно-правові наслідки, на що звертає увагу Л.М. Карнеєва [16, с. 53]. Так, відповідно до чинного законодавства, якщо не встановлена подія злочину, то в задоволенні цивільного позову відмовляється, коли ж подія відбулася, але в діях що, її викликали, відсутній склад злочину, то виникають підстави для задоволення позову в порядку цивільного судочинства (ч. ч. 2 і 3 ст. 328 КПК України). Таким чином, законодавець враховує різну правову сутність цих підстав та наслідки їх застосування. Тому, наведена позиція є неприйнятною.

У процесі розслідування справи можуть бути встановлені і подія злочину, і всі його ознаки, але участь у його вчиненні конкретної особи не доведено. Тоді, відповідно до п. 2 ст. 213 КПК України справа щодо цієї особи закривається за недоведеністю участі обвинуваченого у вчиненні злочину. У кримінально-процесуальній науці навколо цієї підстави ведуться дискусії, зокрема стосовно меж її застосування та правового змісту.

Ряд авторів досить широко, на наш погляд, трактують поняття недоведеності участі особи у вчиненні злочину. Н.В. Жогін і Ф.Н. Фаткуллін вважають, що вказана підстава повинна застосовуватись у всіх справах, у яких неможливим є продовження судочинства, призупинення чи закриття його з інших підстав. Дана підстава об'єднує всі випадки сумнівів, протиріч, недостатності доказів, коли буває неможливо зробити остаточний висновок про наявність в діях конкретної особи ознак складу злочину [3, с. 335-337].

У даному випадку слід погодитись з Г.І. Чангулі, який основний зміст і сутність даної підстави вбачає в оцінці раніше пред'явленого обвинувачення і визнанні його помилковим. На його думку, за недоведеністю участі обвинуваченого у вчиненні злочину, справа може бути закрита лише щодо окремих обвинувачених (чи групи обвинувачених), а провадження у справі в цілому слід або продовжити, або зупинити до виявлення злочинця [7, с. 58-60].

Стосовно правового змісту, то ще в минулому столітті трактування цієї підстави викликало дискусію в процесуальній літературі, яка продовжується й сьогодні. Ряд науковців неодноразово звертали увагу на те, що застосування даної підстави викликає сумнів щодо дійсної невинуватості особи [17, с. 73-75; 18, с. 85-86]. Так, М.В. Савицький вказував, що термін «не доведено» можна тлумачити по різному, в тому числі як «не доведено повністю». Звідси можна зробити висновок, що певною мірою участь обвинуваченого у вчиненні злочину доведено, але слідство напевно не змогло повністю довести його винуватість, і тому змушене було справу закрити [19, с. 48-49]. Закриття кримінальної справи за недоведеністю участі особи у вчиненні злочину викликає певні думки з приводу того, що особа могла вчинити злочин, однак не зібрані достатні

докази цього [5, с. 22].

Аналізуючи гносеологічну природу цієї підстави, ряд авторів зазначають, що недоведеність участі обвинуваченого у вчиненні злочину, відображає об'єктивну процесуальну ситуацію, яка склалась у кримінальній справі [4, с. 87; 20, с. 9]. Як зазначає М.Є. Шумило, у розпорядженні суду є як обвинувальні докази, так і ті, які не підтверджують висновок про вчинення конкретною особою злочину. Тобто суб'єкт доказування не в змозі зробити однозначний висновок про винність особи у вчиненні злочину, в то й же час здобути їх додатково немає можливості. Тому в даному випадку слід говорити про недоведеність участі особи у вчиненні злочину. Отже, реальній доказовій ситуації повинне відповідати й формулювання підстав для закриття кримінальної справи [4, с. 87]. Однак, таке формулювання підстави для закриття кримінальної справи в умовах реформування системи кримінальної юстиції є неприпустимим. Наявність терміну «недоведеність» у формулюванні породжує внутрішню суперечність між юридичним змістом та лінгвістичним виразом досліджуваної підстави. Якщо у справі відсутні дані, що спростовують докази обвинуваченого про його непричетність до вчинення злочину, або ж відсутні докази, що підтверджують причетність особи до вчинення цього злочину, то з огляду на вимогу принципу презумпції невинуватості суддя повинен зробити категоричний висновок про непричетність особи до вчинення злочину. В даному випадку ми повністю підтримуємо думку, про те, що недоведена винність за своєю юридичною значущістю і правовими наслідками прирівнюється до доведеної невинуватості [21, с. 104-106].

Крім того, ч. 7 ст. 334 КПК України передбачає, що не допускається включення у вирок формулювань, які ставлять під сумнів невинність виправданого. У літературі було запропоновано ряд визначень, які б точніше відобразили сутність даної підстави: «невинуватість обвинуваченого», «невстановлення вини обвинуваченого», «якщо не встановлено, що дана особа вчинила злочин», «невстановлення неправомірного діяння, у вчиненні якого звинувачується обвинувачений» [5, с. 54; 17, с. 73-75; 22, с. 101; 23, с. 53].

Разом з тим, В.Г. Степанов та В.В. Шимановський, аналізуючи ці

пропозиції, зазначали, що автори при формулюванні підстави недостатньо враховують ті ситуації, які можуть виникнути на практиці, і які б нові формулювання не пропонувались у резолютивній частині, слідчий в описовій частині повинен проаналізувати всі докази, які є у справі, та показати їх недостатність для висновку про вчинення злочину конкретною особою [24, с. 14]. Тому в даному випадку ми підтримуємо позицію вчених [25, с. 42] стосовно законодавчого визначення підстави для закриття кримінальної справи – «непричетність особи до вчинення злочину».

Варто окреслити випадки застосування визначеної підстави. Тут слід погодитись з позицією Г.І. Чангулі, який зазначав, що закриття кримінальної справи з цієї підстави допустиме, якщо достовірно встановлена подія злочину, особа, щодо якої справа закривається, була притягнута як обвинувачена та зібрано недостатньо доказів, які вказують на вчинення обвинуваченим даного злочину, відсутні можливості одержання додаткових доказів або ж безперечно доведена непричетність обвинуваченого до вчинення злочину [7, с. 58-60].

Таким чином, за непричетністю особи до вчинення злочину, кримінальна справа закривається: 1) коли встановлено, що злочин було вчинено, конкретна особа підозрюється чи обвинувачується у вчиненні цього злочину, однак подальше розслідування чи розгляд справи в суді показують, що підстав для доведення вчинення даною особою злочину не достатньо, а можливості для отримання додаткових доказів про вчинення злочину даною особою вичерпані. Причини, що перешкоджають здобуттю додаткових доказів, можуть бути різні. Аналіз судової практики показує, що найчастіше такими є те, що раніше зібрані докази втрачають своє доказове значення внаслідок відмови свідків від раніше даних показів або зміни ними цих показів; 2) коли достовірно встановлено, що злочин мав місце, однак він вчинений іншою невстановленою особою. У цьому випадку справа щодо обвинуваченого закривається (суд постановляє виправдувальний вирок), а стосовно факту вчинення злочину, то розслідування у справі продовжується, застосовуються всі необхідні заходи для встановлення злочинця; 3) коли достовірно встановлено, що злочин мав місце, однак він вчинений іншою особою,

яку встановлено. У даному випадку справа щодо обвинуваченого закривається (суд постановляє виправдувальний вирок), а стосовно факту вчинення злочину, то в якості обвинуваченого притягується інша особа.

Підсумовуючи наведене, зазначимо що загальне й визначальне для всіх окреслених у статті випадків закриття кримінальних справ – це повне й беззастережне визнання особи невинуватою у вчиненні злочину. Тому важливо, щоб сутність цього процесуального рішення була зрозуміла не лише самому слідчому та іншим суб'єктам кримінально-процесуальної діяльності, а й громадськості та будь-якому пересічному громадянину.

Література

1. Проект Кримінального процесуального кодексу України внесений на розгляд Президентом України 13 січня 2012 року № 9700 (станом на 9 квітня 2012 року). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?id=&pf3516=9700&skl=7.
2. Давыдов П.М. Прекращение уголовных дел в советском уголовном процессе / П.М. Давыдов, Д.Я. Мирский. – М.: Госюриздат, 1963. – 100 с.
3. Жогин Н.В. Предварительное следствие в советском уголовном процессе / Н.В. Жогин, Ф.Н. Фаткуллин. – М.: Юридическая литература, 1965. – 367 с.
4. Шумило М.Є. Реабілітація в кримінальному процесі України / М.Є. Шумило. – Х.: РВФ «АРСІС, ЛТД», 2001. – 318 с.
5. Дубинский А.Я. Основания к прекращению уголовного дела в стадии предварительного расследования / А.Я. Дубинский. – К.: НИиРИО КВШ МВД СССР, 1973. – 124 с.
6. Гапанович Н.Н. Отказ в возбуждении уголовного дела / Н.Н. Гапанович. – Минск: Высшая школа, 1967. – 124 с.
7. Чангули Г.И. Недоказанность участия обвиняемого в совершении преступления как процессуальное основание к прекращению уголовного дела в стадии предварительного следствия / Г.И. Чангули // Социалистическая законность. – 1965. – № 3. – С. 58–60.
8. Чеканов В.Я. Гарантии прав и интересов личности в уголовном процессе / В.Я. Чеканов // Развитие прав граждан СССР и усиление их охраны на современном этапе коммунистического строительства. – Саратов, 1962. – С. 80–82.
9. Мотовиловкер О.Я. Основания прекращения уголовного дела по реабилитирующим мотивам / О.Я. Мотовиловкер // Советское государство и право. – 1972. – № 9. – С. 87–94.
10. Фаткуллин Ф.Н. Обвинение и судебный приговор / Ф.Н. Фаткуллин. – Казань: Издательство Казанского университета, 1965. – 531 с.
11. Либус И. Основания оправдания в уголовном процессе / И. Либус, Г. Резник // Советская юстиция. – 1974. – №12. – С. 9–11.

12. Миньковский Г.М. Окончание предварительного расследования и право обвиняемого на защиту / Г.М. Миньковский. – М.: Госюриздат, 1957. – 211 с.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те видання, перероблене та доповнене / [за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка]. – К.: Юридична думка, 2007. – 1183 с.
14. Кузнецова Н.Ф. Освобождение от уголовной ответственности с передачей дела в товарищеский суд / Н.Ф. Кузнецова. – Москва: Юридическая литература, 1964. – 95 с.
15. Благодир С.М. Закриття кримінальної справи в досудовому слідстві: навчальний посібник / С.М. Благодир. – Тернопіль, 2001. – 112 с.
16. Карнеева Л. М. Прекращение уголовного дела за отсутствием состава и события преступления / Л.М. Карнеева // Социалистическая законность. – 1970. – № 5. – С. 53–54.
17. Михеенко М.М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М.М. Михеенко. – Киев, 1984. – 132 с.
18. Шимановський В.В. Недоказанность участия лица в совершении преступления / В.В. Шимановський // Правоведение. – 1986. – № 1. – С. 85–86.
19. Савицкий В.М. По поводу уголовно-процессуальных гарантий прав невиновного на реабилитацию / В.М. Савицкий // Советское государство и право. – 1965. – № 9. – С. 47–50.
20. Капліна О.В. Проблеми реабілітації у кримінальному процесі України: автореферат дис. к.ю.н.: спец. 12.00.09. / О.В. Капліна. – Харків, 1998. – 17 с.
21. Строгович М.С. Право обвиняемого на защиту и презумпция невиновности / М.С. Строгович. – М.: Наука, 1984. – 143 с.
22. Ларин А.М. Презумпция невиновности / А.М. Ларин. – Москва, 1981. – 151 с.
23. Лукашевич В.З. Прекращение уголовного дела в стадии предварительного расследования по реабилитирующим основаниям / В.З. Лукашевич // Правоведение. – 1968. – № 4. – С. 50–58.
24. Степанов В.Г. Прекращение уголовного дела в стадии предварительного расследования: Учеб. Пособие / В.Г. Степанов, В.В. Шимановский. – Л.: Б.и., 1979. – 59 с.
25. Скибицкий В.В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания / В.В. Скибицкий. – К.: Наукова думка, 1987. – 181 с.

Анотація

Крет Г.Р. Законодавче визначення реабілітуючих підстав для закриття кримінальної справи: проблеми теорії та практики застосування. – Стаття.

У статті досліджуються проблемні питання законодавчого визначення та змісту реабілітуючих підстав для закриття кримінальної справи визначених чинним КПК України.

Ключові слова: відсутність події злочину, відсутність складу злочину, недоведеність участі особи у вчиненні злочину.

Аннотация

***Kret G.P.* Законодательное определение реабилитирующих оснований прекращения уголовного дела: проблемы теории и практики применения. – Статья.**

В статье исследуются проблемные вопросы законодательного определения и содержания реабилитирующих оснований прекращения уголовного дела определенных действующим КПК Украины.

Ключевые слова: отсутствие события преступления, отсутствие состава преступления, недоказанность участия лица в совершении преступления.

Annotation

***Kret G.R.* Legislative Determination of Rehabilitating Grounds for Closing the Criminal Case: Problems of Theory and Practice of Application. – Article.**

The problem questions of legislative determination and contents of rehabilitating grounds for closing a criminal case determined by the valid CPC of Ukraine are investigated in the article.

Keywords: absence of crime event, absence of corpus delict, failure to prove the participation of persons commission a crime.

Т.М. Кузик

судовий розпорядник Київського
окружного адміністративного суду

ПОНЯТТЯ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ І ТАКТИЧНИХ РІШЕНЬ СЛІДЧОГО

Діяльність слідчого із розслідування злочинів являє собою послідовний процес прийняття та реалізації процесуальних і тактичних рішень, спрямованих на всебічне, повне та об'єктивне встановлення та дослідження обставин справи, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдують обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують та обтяжують його відповідальність (ч. 1 ст. 22 КПК України). При цьому прийняття та реалізація процесуальних і тактичних рішень дозволяє слідчому встановити подію злочину (час, місце, спосіб та інші обставини його вчинення), винуватість